

Recension

Recension av: Gabriella Nilsson och Sara Tanderup Linkis (red.) *TikTok. Kulturella Perspektiv. Lund Studies in Arts and Cultural Sciences 35*

Ida Tølgensbakk

En hel antologi om TikTok som kulturelt fenomen, med tolv ulike bidrag fra både unge og etablerte forskere! Publisert på nordiske språk, og åpent tilgjengelig! Denne utgivelsen er en drøm for de av oss som underviser i digital kultur, og en gave til alle studenter innen kulturfagene som ønsker å fordype seg i nettkultur generelt eller TikTok spesielt. Jeg leste artiklene med stor glede, og ser fram til å anbefale mange av dem til studenter og andre interesserte.

Antologien innledes med et klokt kapittel av redaktørene, som blant annet forsvarer hvorfor TikTok er verdt å forske på. De kommenterer at valget om å vende forskerblikket mot akkurat denne plattformen innebærer at de tilskriver plattformen en viss kulturell tyngde som meningsskaper; burde de ikke heller ha valgt en mer etablert plattform? Valget forsvares blant annet med at det har verdi i seg selv å undersøke det framvoksende, det nye, og det som er i endring. De humanistiske fagene har en iboende tendens til langsomhet, og den akademiske publiseringsverdenen består av seige strukturer. Det vil ofte føre til at bøker publiseres til dels ganske lang tid etter at et fenomen ikke lenger er nytt. Det er dermed imponerende at redaktørene og de enkelte forfatterne har klart å levere gode tekster på empiri som er såpass fersk. Det betyr kanskje at ikke alle tanker er ferdig tenkt, og at noe av empirien bør gjenbesøkes senere. I likhet med for eksempel noen av de kulturvitenskapelige publikasjonene som har tatt for seg koronapandemien og blitt publisert raskt, får denne boken uansett verdi som samtidisdokumentasjon og framlegg til debatt.

Innledningskapittelet peker videre på at mye av den forskningen som til nå har kommet om TikTok har utgangspunkt i medie- og plattformstudier (s.12). De argumenterer for behovet for en orientering mot et kulturvitenskapelig informert perspektiv på brukernes opplevelser og de hverdagskulturer som vokser fram på plattformen. TikTok er i 2025 en av verdens mest populære nettplattformer. Den er både omdiskutert og ofte regnet som mindre seriøs (s.13). Samtidig har TikTok i kraft av sin popularitet dyttet andre plattformer og apper i sin retning – nye spilleregler for monetisering, nye prioriteringer av typer av innhold. Noen av de mest interessante artiklene i antologien fokuserer på det som kan kalles den auditive vendingen i en ellers visuell nettkultur. Men antologien inneholder hele elleve kapitler, og har fått plass både til diskusjoner av TikTok som fenomen, studier av enkeltuttrykk på plattformen, og studier som bruker TikTok som kilde til bredere samfunnsstrømninger.

Nilsson og Andersson (s.33) tar tak i det de kaller et «hjørne» av den bredere kulturen på TikTok, og analyserer innlegg som tematiserer sosiale generasjoner. Abidin og Kaye (s. 63) deltar i antologien med en tekst tidligere publisert på engelsk, om lydmemer og hvordan TikTok legger til rette for at lyd kan brukes (endres, deles) på samme måte som visuelle og tekstlige effekter. Teksten passer godt sammen med Reuters (s.75) diskusjon av det han kaller hyperlytting og hvordan både produksjon og konsumering av musikk påvirkes av TikToks formater. Reuters kapittel inneholder også en interessant analyse av den tvetydige intimiteten TikTok oppfordrer til. Det er muligens ingen av disse tingene som er helt nytt i internettkulturen, men plattformen har videreutviklet dem og er nå en påvirkende også langt utover seg selv. Hansson (s.95) analyserer TikTok-fenomenet Hot Girl Walk som helsetrend og sosial mobilitet blant unge kvinner. Hansson avslutter med en kommentar om på hvilke måter algoritmer og businessinteresser er involvert i slike trender bør være gjenstand for mer analyse. Med Tanderup Linkis (s.113) tekst av enda et hjørne av plattformen – BookTok – kommer vi tettere inn på forretningssiden av TikTok, i alle fall gjennom et innblikk i hvor viktig trender om bøker og lesning har vært for den avlogga delen av bokbransjen. Tanderup Linkis viser blant annet hvordan lesekultur, men også boken som fysisk objekt (ladet med symbolsk kapital og knyttet til analog nostalgi) framheves på TikTok. Kärrholm (s.133) bruker også BookTok som case, denne gangen for å diskutere sjangerutvikling og sjangerdiskurs. Hennes artikkel inneholder en god beskrivelse av hvordan feltarbeid kan gjøres på nett. Eriksson Krutrök (s.151) er den av bidragsyterne som mest eksplisitt benytter seg av autoetnografi når hun har valgt seg temaet memer om akademisk prekaritet, i en tekst oversatt fra en tidligere publisert på engelsk. Noe av det beste med dette kapittelet er den gode diskusjonen og bruken av prinsipper for digital etnografi (s.155). Pekers

kapittel (s.169) går over til noe helt annet: dyr, nærmere bestemt sauer, i digital kultur. Hun observerer de mange TikTok-videoene om sauer og stiller det gode forskningsspørsmålet «Hva er det jeg ser på, egentlig?» (s.170). Baden (s.189) bringer oss til nok et TikTok-hjørne, til en verden av samlere som viser fram sine radioaktive gjenstander. Fenomenet er fascinerende, men det er kanskje ikke så rart at Baden konkluderer med en ganske normativ advarsel om potensielle skader ved at farlige aktiviteter normaliseres eller ufarliggjøres i den kontinuerlige underholdningsstrømmen på et sosialt medium som ellers karakteriseres av det lette og morsomme (s.203). Antologien avsluttes med to tekster som eksplisitt diskuterer kjønn på TikTok: Hagströms nydelige kapittel om menn med maskiner (s.205), og Nilssons interessante dypdykk i kvinners parasosiale relasjoner i TikTok-hjørnet «Whiteyynation» (tidligere publisert på engelsk).

Forfatterne som bidrar med tekster har ulike fagbakgrunner innen etnologi og beslektet disipliner, og arbeider i ulike deler av academia (selv om de fleste har tilknytning til Lunds universitet). Det gir et rikt spekter av innfallsvinkler. Samlet sett er det altså en empirisk bred antologi Nilsson og Tanderup Linkis har mønstret, og ikke minst en antologi med mange ulike perspektiver på TikTok. Her ligger antologiens styrke, i tillegg til at forfatterne altså har klart å mønstre gode tekster om et ferskt fenomen. Det gjør boken nyttig og anvendbar til å bygge videre på. Samtidig er det kanskje også her antologien og de individuelle tekstenes største svakhet ligger. Som leser får man ofte inntrykk av at forfatterne er ganske nye til studier av digital kultur, eller at de i litt for liten grad har fått tid til å fordøye og virkelig utforske sine empiriske funn. Antologien bærer preg av at forfatterne har møtt TikTok med entusiasme og nysgjerrighet, med utforsker glede – og en liten porsjon overflatiskhet. Man kunne ønsket seg at forfatterne mønstret større refleksjonsnivå blant annet om i hvilken grad TikToks former og innhold egentlig er spesielt nye. For eksempel: når Reuters utmerkete kapittel kommenterer skapernes produsering av «platform ready» musikk (s.76), kan man ikke trekke linjer til radiopop? Tilsvarende bruker mange av forfatterne mem-begrepet uten i særlig grad å diskutere hva det er. Her synes denne leseren at forfatterne går glipp av en stor mulighet til å

skrive seg inn i en pågående faglig diskusjon innen amerikansk og europeisk folkloristikk om hva slags fenomen internettmemer egentlig er og hvordan vi kan forstå dem (eller om vi overhodet skal bruke begrepet, og hvordan). Her hadde det gitt mye mening å trekke inn Elliott Orings tvillingartikler fra *Western Folklore* i 2014. Generelt er det påfallende at antologien eksplisitt fremmer behovet for et kulturvitenskapelig perspektiv i tillegg til medievitenskapens studier av nettkultur, men samtidig i så liten grad forholder seg til den brede kulturvitenskapelige forskningen som faktisk har skjedd de siste tiårene. Det er rett og slett litt rart at så få av forfatterne forholder seg til de mange tilgjengelige og bredt anlagte antologiene om digital folklore fra det siste tiåret (e.g. Blank (ed.) 2009 *Folklore and the Internet*, Peck & Blank (ed.) 2020 *Folklore and Social Media*). Eller hva med å ta i bruk Flinteruds diskusjon av algoritmisk kommunikasjon fra *Folklore* i 2023? En annen sak leseren kan oppleve som forvirrende, eller som en svakhet ved boken er samtidig også kanskje en styrke: de ulike bidragsyterne til boken har til dels svært ulike måter å forholde seg til forskningsetiske aspekter ved å hente empirien sin fra åpne nettplattformer. Mens Hansson velger å betrakte TikTok-innholdsleverandørene som «skuespillere» (s.98, fotnote 1) og deres informasjon ikke som sensitiv, velger Tanderup Linkis å kun sitere brukere med mer enn 10 000 følgere (s. 115, fotnote 3) og Baden velger å fokusere på det hun kaller «etablerte brukere» (s. 193). Hagström er blant dem som mest grundig diskuterer de etiske sidene ved å bruke nettmateriale uten å be om tillatelse, i en god passasje der hun også trekker inn tidligere arbeider med digitale kilder (s.218). I et uoversiktlig forskningsetisk landskap er det paradoksalt nok fint at de ulike forfatterne har gjort ulike vurderinger av hvilke grep som er de riktige i balansen mellom å beskytte informanter og å drive etterrettelig forskning.

Kort sagt, antologien er en svært velkommen og nyttig utgivelse som jeg tror kommer til å bli mye brukt ved nordiske universiteter de nærmeste årene. Jeg håper at forfatterne tar i bruk sin entusiasme overfor TikTok og den digitale verden generelt til å gå videre med både de empiriske funnene sine og de betraktningmåtene de har funnet fram til, med nye studier og forskningspublikasjoner som er et lite hakk mer ferdig fordøyd.

Citera den här artikeln: Ida Tolgensbakk. 2025. Recension av: Gabriella Nilsson och Sara Tanderup Linkis (red.) *TikTok*. *Kulturella Perspektiv*. Lund Studies in Arts and Cultural Sciences 35. *Kulturella Perspektiv*, vol. 34., s. 1–3. DOI: 10.54807/kp.v34.58863

Mottagen: 16 september 2025 **Publicerad:** 16 oktober 2025

Copyright: © 2025. Författaren/författarna. Detta är en Open Access-artikel som distribueras enligt Creative Commons, licens CC-BY 4.0, som tillåter obegränsad användning, distribution och reproduktion i samtliga medieformat, förutsatt att ursprunglig(a) författare och källa uppges. Se <http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>.

Kulturella Perspektiv — Svensk etnologisk tidskrift, ISSN 1102-7908, är en expertgranskad Open Access-tidskrift som publiceras av Föreningen Kulturella Perspektiv.

OPEN ACCESS